

ביאורים

המהשך ללימוד מידת יראת הרוממות של החסיד, שמכוחה הוא מכבד את התורה ומצוותיה, אנו נפגשים היום עם כבודם של תלמידי חכמים. רבי עקיבא דורש מהפסוק "את ה' אלוקיך תירא" - "לרבות תלמידי חכמים" [פסחים כב, ע"ב]. לכאורה, זוהי דרשה קצת מפתיעה, שכן הפסוק מדבר על יראת האדם החומרי מפני ה' המרומום מכל מושג של חומר, ואילו רבי עקיבא מוסיף ממנו לימוד על יראה מתלמידי חכמים שהינם בשר ודם!?

אך אם נעמיק מעט נראה את הקשר. הקב"ה מרומם מעל העולם הזה ועל כן קשה לנו להשיגו. מתוך לימוד תורתם של תלמידי החכמים אנו נפגשים בגדלות של התורה שהיא גילוי שמו של ה' בעולם הזה. על כן, מתוקף היותם מגלים את שמו של ה' בעולם, ראוי לירא מפניהם ולכבדם.

יסוד זה, ניתן לראות במקור נוסף. הגמרא אומרת [מכות כב ע"ב] שטיפשים הם אותם אנשים שעומדים מפני ספר תורה ולא מפני תלמידי חכמים. ודאי שכבודו של ספר תורה גדול מכבודם של לומדיה, אך ללא תלמידי החכמים התורה הייתה נשארת בלתי מבוארת ולא היינו יכולים להבין את מצוותיה. על כן כמו שראוי לנהוג כבוד בספר תורה, ראוי גם לכבד את תלמידי החכמים שמלמדים אותנו את ביאור מצוות התורה, ובזכותם אנו יכולים להיפגש עם עומקה וקדושתה של התורה ולקיים מצוותיה [על פי ים של שלמה קידושין פרק א' סימן עג].

הרחבות

• לקשור את היראה בכבוד

כבוד התורה ולומדיה. הרב משה צוריאלי מבאר על פי רבי אברהם בן הגר"א כי ישנם שני מיני כבוד - כבוד המגיע מאנשים שהוא כבוד פחות ערך וכבוד נאצל מה' שהוא הכבוד האמיתי ועליו אמרה המשנה באבות [פרק ו' אין כבוד אלא תורה]. כבוד זה אינו תלוי בעושרם ובגבורתם של הבריות אלא הוא עניין עצמאי [אור התורה עמ' 153].

הרב צוריאלי מבאר כי אחד הביטויים של כבוד זה הוא היראה שהרי "כיון שירא מפני ה', אסור לירא ולפחד משום בריה, וכן אמר בחובות הלבבות: "מאותו פרוש שישב בדד במדבר ושאלו אותו מדוע לא יתירא מלסטים והשיב בוש אני מפני ה', לירא מפני בריותיו, שהם כולם בידו כמוני" [שער אהבת ה' ו']. לכן, כיון שהגיע שמעון העמסוני ל"את ה' אלוהיך תירא" פירש, עד שבא רבי עקיבא ולימד, לרבות תלמידי חכמים [פסחים כב ע"ב]. ואותו היראה היא יראת ה' עצמו, ויראה כבוד התורה. וזהו אומר, אין כבוד אלא תורה, ולא כבוד הבריות מפני עושרם או גבורתם, (שזה) הוא אינו כבוד אלא חנופה. אבל כבוד התורה הוא כבוד הנאצל (מושפע מהקב"ה), כי אורייתא וקוב"ה (התורה והקב"ה) וישראל הלומדים תורה חד הוא (אחד הם) [שם].

ונחזר לענין השבת. הנה אמרו (שבת קיט ע"א), "רב ענין לביש גונדא", דהיינו, שהיה לובש בגד שחור בערב שבת, כדי שיהיה נפר יותר כבוד השבת בלבשו בו בגדים נאים. ומצא שלא לבדו ההכנה לשבת הוא מכלל הכבוד, אלא אפלו ההעדר - שמכחו יבחו יותר מציאות הכבוד, גם הוא מכלל המצוה. וכן אסרו (גיטין לח ע"ב) לקבוע סעודה בערב שבת, מפני כבוד השבת, וכן כל פיוצא בזה.

ובכלל היראה עוד, כבוד התורה ולומדיה. ובהד"א שנינו (אבות ד, ו), "כל המכבד את התורה, גופו מכבד על הבריות". ואמרו זכרונם לברכה (סנהדרין קב ע"ב), "אמר רבי יוחנן, מפני מה זכה אחאב למלכות עשרים ושתים שנה? לפי שכבד את התורה שנתנה בעשרים ושתים אותיות, שנאמר, וישלח מלאכים אל אחאב וגו' והיה כל מחמד עיניו ישימו בידם ולקחו, ויאמר למלאכי בן הדד, אמרו לאדוני המלך כל אשר שלחת אלי בראשונה אעשה, והדבר הזה לא אוכל לעשות. מאי מחמד עיניו? לא ספר תורה?! ואמרו זכרונם לברכה (ברכות יח ע"א), "היה הולך ממקום למקום לא יניחנו בשק ויניחנו על החמור וירכב עליו, אלא מניחו בחיקו" וכו'. ואסרו עוד (מועד קטן כה ע"א) לישב על המטה שספר תורה עליה. וכן אמרו (עירובין צח ע"א, רמב"ם הלכות ספר-תורה י, ה), "אין זורקין פתבי הקדש ואפלו הלכות ואגדות". ואסרו (מגילה כז ע"א) להניח נביאים וכתובים על גבי חמשים. הן אלה דברים שאסרו חכמינו זכרונם לברכה לכל עדת ישראל, והחסיד - יש לו ללמוד מאלה ולהוסיף עליהם פהנה וכהנה לכבוד שם ה' אלקיו. ובכלל זה, הנקיין והטהרה הצריכה לדברי תורה, שלא לעסק בה אפלו בהרהור במקומות המטנפים, ולא בידים שאינם נקיות, וכבר הרבו חכמינו זכרונם לברכה להזהיר על זה במקומות רבים.

ובענין לומדי תורה, הנה מקרא פתוב (ויקרא יט, לב), "מפני שיבה תקום, והדרת פני זקן", ומינה ילפינו לכל מיני כבוד שאפשר לעשות להם שראוי ודאי לחסיד שיעשהו. וכבר אמרו זכרונם לברכה (כתובות קג ע"ב), "ואת יראי ה' יכבד" (תהלים טו, ד) - "זה יהושפט מלך יהודה, שכיון שהיה רואה תלמיד-חכם, היה עומד מכסאו ומחבקו ומנשקו, ואומר לו, רבי מורי מורי". ורבי זירא, כשהיה חלוש מלמודו היה משים עצמו על פתח בית המדרש לעשות מצוה פשיקום מלפני התלמידי-חכמים (ברכות כח ע"א). כל אלה דברים שקבר רואים אנהנו היות הבורא יתברך שמו חפץ בם וגלה דעתו העליון בזה, וכיון שכן, מי האיש החפץ לעשות נחת רוח ליוצרו, הנה בדרך זה ילך ויוסיף לקח בתחבולותיו ולעשות הישר לפניו יתברך.

ובכלל זה כמו כן כבוד הפתי כנסיות ובתי מדרשות (מגלה כח), שאין די שלא ינהג בהם קלות ראש, אלא שיהג בהם כל מיני כבוד ומונח בכל מנהגיו ובכל פעולותיו, וכל מה שלא היה עושה בהיכל מלך גדול, לא יעשה בהם.

בערב שבת - ביום שישי. **לבד** - רק. **ובהד"א** - בפירושו. **והדבר הזה** - לתת את ספר התורה. **לא יניחנו** - את ספר התורה. **ומינה ילפינו** - וממנה אנו לומדים.